

פרטיכל מס. ט'ו/2

מיסיבת ועדת החינוך

ביום ג', ג' כניסן תש"י (21,3.50)

נוכחו חברי הועדה:

אילנית פייגה
אסף עמי
גורי ישראל
דינבורג בן-ציון
הכרמלי אליהו
כהן רחל
לוונשטיין מאיר דוד
לנקין אליהו
נצר דבורה
פרטיץ שושנה
סמילנטקי יזהר
רזיאל-נאור אסתר

מוזמנים:

מר בן-דוד
מר וילקנפלד

חסרים:

פנקס דוד צבי
ציזלינג אהרון

היסיבה נפתחה בלעה 11,10

ס ד ר - ה י ו ם

(א) מצב החינוך במחנות העולים;

ע.ע.

היו"ר ט. פרסיץ:

הייתי חפצה לפתוח בסאילתא, אך

איני יודעת למי להפנותה. איני יודעת

עד כמה יוכל סר בן-דור לענות לנו על הדבר הזה, אבל זה ענין

שהזמן גרמו. אני חפצה שועדת החינוך תדון בשאלה זו

שני רגעים, ענין לי כל כך כי בשאלה זו לא יהיו בינינו חילוקי

דעות. נתקבלה הודעה בכל מוסדות החינוך לגיל רך הנתמכים ע"י

מחלקת החינוך בערים ובכפרים בטושים ובריכוזי עולים, כי המוסדות

צריכים להיסגר, יחד עם כל המוסדות, בד' בניסן. הדבר זה סמיט

העובדות הנזכרים במוסדות
שואה על האמהות/והילדים/ גם יחד. במקומות לעולים היה נהוג

בשנים הקודמות, וביחוד בשנה שעברה, שכל המוסדות לעולים היה

פתוחים עד ערב פסח ויסגרו רק לימי החגים וחול המועד, היו

מוסדות שגם בימי חול המועד לא נסגרו. הגזירה הזאת, אשר באה

מבלי התייעצות עם הארגונים המחזקים בגנים האלה, העמידה אותנו

במצב קשה. הנה גב' נצר אמרה לי, כי ארגון אמהות עובדות הודיע

שלא ימלא אחר ההחלטה הזאת ושלח הוראה לכל מוסדותיו לא למלא

לנו אין זכויות יתר
אחרי ההוראה, אבל/אנו כפופים למחלקת החינוך ואיננו יכולים

לעשות זאת.

הייתי חפצה לבקט - אם יש אפשרות -

לתקן את הדבר, ולעשות זאת במהירות האפשרית. אני מציעה שועדת

החינוך תחליט לפנות למסדר החינוך ולבקט ממנו לאחוז באמצעים

כדי
נמרצים מאוד, לסלגרף לכל המקומות/דלשנות את רוע הגזירה.

ד. נצר:

ענין החופש נוגע בדרך כלל לחפש

העובדים. זו איננה הוראה של מחלקת

החינוך, זה כתוב בחוקת העובדים, ומגיע לעובדים לפי חוקתם.

ביחס למוסדות הילדים הנמצאים בשיכוני

עם
העולים, הודעתי למוסדות, בהסכם/המפקחת שלנו, להחזיק את

המוסדות פתוחים עד פסח. תתעורר השאלה: מה יהיה מצב תנאי

העובדים? בענין זה נמצא אחר-כך הסכם. המוסדות האלה חייבים

להיות פתוחים, אך דבר זה אינו צריך לפגוע בזכויות העובדים.

ע.ע.

ועדת החינוך
21.3.50

היו"ר ש. פרטיץ: אפילו בגבעת אולגה החליטה לא לפתוח

את הגן כי האם לאחר פסח, בשעה

שדבר זה כה נחוץ והכרחי.

הייתי חפצה שנביע את דעתנו בענין

זה, כי סוף-סוף אי אפשר להסכים לכך שגזרה זו תקום.

ר. כהן: מדוע איננו יכולים לעשות כפי שעשו

בגנים של זרם העובדים?

י. גורי: לגוף הענין, אני שותף לדעה שהובעה

ע"י הגב' פרטיץ, שצריך לעשות את כל

המאמצים כדי לאפשר שהמעונות יהיו פתוחים עד ערב פסח. אבל,

איני מסכים להצעה שהועדה לחינוך ותרבות תקבל החלטה בענין

זה; איני רוצה ליצור את התקדים הזה, שאנו מחליטים על הדבר

מבלי לשמוע אינפורמציה מדוייקת מסעם המסרד לחינוך. אם מסרד

החינוך ראה הכרח לעצמו לשלוח את ההוראה הזאת, בודאי היו לו

נימוקים חשובים לכך. בלי לשמוע את הנימוקים, לא יתכן לקבל

החלטה בענין זה. נעביר לתשומת לב המסרד לחינוך את הדיון

הקצר שהתנהל כאן בענין זה, מבלי לקבל כל החלטות.

היו"ר ש. פרטיץ: אם אנו רוצים באמת ובתמים שהגנים יהיו

פתוחים, הרי אנו צריכים לעשות משהו.

פניתי בענין זה למסרד הפיקוח שלנו, אך ^{הם}ענו לי כי הם כסופים

להחלטות אגף החינוך. המפקחת על הגנים של זרם העובדים הרשתה

לעצמה לא לסלא אחרי הוראת אגף החינוך, אך גב' פיינס גליק

הודיעה לי בפירוט שאיננה מוכנה לסרב להוראות מסרד החינוך.

כאשר בקשתי לדבר עם ד"ר בן-יהודה בענין זה, הוא כבר לא

היה ולא יכולתי להביא בפניו את הענין. חפצתי לאמר שאם יש

בזה שאלה של קיפוח העובדים, אנו נמצא עם העובדים את הדרך

לסדר את הענין.

א. הברמלי:

בחור מורה לשעבר, נתקלתי פעם
במקרה דומה לזה, קבלתי חוזר
להפסיק את הלימודים זמן מה לפני פסח, אך המסכתי לעבוד
עד ערב החג, היות ורציתי להכין את התלמידים לבי"ה.
המסרד קובע, מרכז המורים מגן, אבל העובדים יכולים מרצונם
הטוב להמשיך לעבוד ולתפוס פתרון לענין ההגנה המקצועית
וההופס. כאשר מסרד החינוך שולח חוזר ומרכז המורים עומד
על זכויות העובד, אי-אפשר לקבל בוועדת החינוך החלטה שונה.

י. גורי:

הגב' פרטיץ אמרה שהדיון בשאלה שהיא
מציגה, הוא ענין לסני רגעים.
חוטטני שהדיון, אם ימטך, יכול לקחת מאתנו את כל זמן הישיבה,
ואנו חייבים לדון היום בשאלה אחרת אשר דוחקת יותר.

ד. נצר:

אני מציעה שלאור הבירור שהיה כאן,
תצא מטאלה מטעם ועדת החינוך, למצא
הסדר שמוסדות ילדי העולים ייסגרו עד חג הפסח,
מבלי לפגוע בתנאי העובדים. כל מוסד ימצא בעצמו את הדרך
איך לסדר זאת עם העובדים.

ד. כהן:

כפי שאמר מר גורי, אני חושבת כי
מבלי לשמוע אינפורמציה מד"ר
בן-יהודה בענין זה, לא נוכל להחליט. אנו יכולים להביע
מטאלה, ועל סמך הפרצדנט של מפקחת אחת, אפשר לקבוע הסכמים
עם שאר המפקחות.

היו"ר ש. פרטיץ:

מכיון שמחר בבוקר מפזרים את הילדים
בכל הגנים, מטאלתנו תשאר רשומה

בפרטי-כל, אם לא תועבר עוד היום. אני מבקשת את מר בן-
דור למסור עוד היום למחלקת החינוך על דאגתנו החמורה
לגורל בני המעון בכל המקומות של ריכוזי העולים, ולבקש
אותם למצוא את הדרך לעטות את הפעולה הנדרשת עוד היום,
כדי שהילדים לא יפוזרו ע"י הגננות, ולבוא בהסכם עם
הארגונים המחזיקים את הגנים האלה להספיר את שאלת התמורה
לגננות בעד עבודתן, כפי המקובל במחלקת החינוך, ואז אנו
יכולים להיות בטוחים שעוד היום ייעשה משהו.

מר בן-דור: איני חושב שאני מוסמך להיות שליח
מצוה בעניין זה. נתבקשתי להופיע
בקשר לעניין מסויים, ואיני רטאי לייצג כאן את משרד החינוך
בשום דבר אחר. אני מציע שהגב' פרסיץ תתקשר עם מר ארנון
ותשתדל לסדר את העניין.

י. גורץ: אני מציע להעביר את הפרטי-כל באופן
דחוף ביותר למשרד החינוך. איננו
יכולים להחליט מי הוא האיט במשרד החינוך המוסמך לטפל בעניין
זה. משרד החינוך קיים, הפרטי-כל של הדיון הזה יועבר אליו
ויהיה לנגד עינינו.

מוכחם: חברי הועדה מביעים את
דעתם שאריך לעטות את כל
המאמצים כדי למנוע סגירת
המוסדות, מבלי לפגוע בזכויות
העובדים.

ועדת החינוך
21.3.50

היו"ר ש. פרסיץ: קבעתי את הישיבה הזאת באופן מיוחד כדי לדון על התוספת לחוק חינוך חובה, כפי שהוצעה"י הממשלה. לאחר שקבעתי את הישיבה הזאת, קבלתי מכתב מסר רמז בו הוא מבקש לדון באופן דחוף בענין זה. אני חפצה להסיח שכל החברים עיינו בחוק לימוד חובה תש"ט ועמדו על כל הכתוב בו. אני חפצה לשאול את מר וילקנפלד: כידוע אנו עומדים היום ב-21 לחודש. אם נקבל את התקון המוצע, וב-31 לחודש מרס החוק לא יבוצע, האם נהיה בסדר בקשר לענין החינוך במחנות, או לא? אינכם מציעים חוק מיוחד למחנות, אתם מציעים רק תיקון לסעיף 10 של חוק לימוד חובה תש"ט, מתוך הנחה שהחוק הזה יבוצע ב-31 במרס. אתם מסתפקים בתיקון זה, כי הוא, בערך, מחייב את כל אותם הדברים שהתוכחו עליהם, להבטיח את קיום החינוך במחנות העולים ללא מלחמת זרמים, ובעצם, להקיט שם בי"ס אחיד עם כתות דתיות. אני שואלת: מה יהיה הדין אם ב-31 במרס לא יבוצע החוק? לפני שנצביע, אני חפצה לדעת אם התיקון הזה מחייב אותנו על כל צרה שלא תבוא, או שהוא פלייטיבן טאנו מקבלים אותו לעשרה ימים ומסתעקעים בזה בצעטה משהו.

מר וילקנפלד: שאלת ביצוע החוק, אינה עומת כעת לדיון. עומדת לדיון הצעת הממשלה לתקן את סעיף 10 של חוק לימוד חובה תש"ט. סעיף 10 של החוק אומר, כי להורים ישנה זכות להצהיר בזמן הרישום, שהם באחרים בזרם מסויים. בא התיקון הזה ואומר כי הוראה זאת אינה חלה לגבי המחנות, ז.א. שכל שאר הסעיפים של החוק יחולו על המחנות, ובכל יתר הדברים דין המחנות כדין כל כתי-הספר בארץ, מלבד מה שאומר בסעיף 10.

י. גורי:

אני רוצה להזק את דעתו של היועץ
 המשפטי. בעצם, המצב במחנות מבחינת
 טיזור החינוך אינו שונה מהמצב בארץ כולה. כיום שבארץ כולה
 קיימים בתי ספר, כך גם במחנות קיימים בתי-ספר, אלא שיש צורך
 להקים בתי ספר נוספים. התיקון הזה בא על מנת להסיר
 מכסול אחד, שמא יתעורר אב אחד במחנות, יקח לעצמו עורך דין
 ויוציא צו על תנאי נגד הממשלה על כך שאין מאפשרים להורים
 במחנות לבחור בזרם הרצוי להם. אם רצונה של הכנסת הוא שחוק
 הזרמים לא יחול במחנות, יש צורך בתיקון החוק. מה שנוגע
 לכל שר הדברים, דין המחנות כדין כל הארץ.

אני מציע לוועדת החינוך והתרבות לא
 להכנס כרגע לסוגיה זו. היתה קריאה ראשונה בכנסת ביחס לתיקון
 המוצע, ועדת החינוך נתמקטה-לקיים קריאה שניה על מנת להביאו
 לכנסת לקריאה שלישית, כדי שהתיקון יקבל תוקף. אין לנו צורך
 להכנס לבעיה הכללית של חוק לימוד חובה, ואני מציע לא לערבב
 את שתי השאלות.

היו"ר ש. פרסיץ:

הכנסת העבירה אלינו את תיקון החוק
 לדיון. איננו חייבים לקבל את הדבר
 הזה מבלי לבררו. אילמלא היה זה תיקון פורמלי, היה מעבירים
 אותו לקריאה שניה בכנסת מבלי להביאו לוועדה. אני מבקשת
 לקיים דיון על הצעת התיקון לחוק. כולנו חפצים שחוק לימוד
 חובה יוצא לפועל, אבל אינני חפצה להשתעשע באילנוזיה שעלינו
 משהו, בשעה שלא עשינו דבר.

י. גורי:

יש להבדיל בין שני דברים. לחברי
 הועדה ישנן הצעות לתיקונים נוספים,
 כשנשמע מה הן ההצעות, יהיה על מה לדון. לפי שעה יש לנו רק
 תיקון אחד, כך שאין מקום לדיון כללי. כל זמן שאף אחד לא
 הציע תיקון נוסף, אין על מה לדון. יש לדון רק על התיקון הזה.

היו"ר ש. פרסיץ:

סיפס בידי
הרי לא היה / חברי הועדה

להציע תיקונים. יש לי שורה שלמה של תיקונים אשר יכסו אותנו על כל צרה שלא תבוא. אני רוצה לשאול את החברים, אם יש להם תיקונים לחוק זה.

ב.צ. דינבורג:

שאלתה של הגב' פרסיץ היתה זו:

הצעת התיקון לחוק לימוד חובה קשורה

בהודעת הממשלה בקשר לסידור החינוך במחנות. תיקון זה כוחו יפה כל זמן שהחוק קיים. מה דין הודעת הממשלה אם חוק לימוד חובה לא יבוצע בכלל? על כך אני רוצה להשיב, כי אני מסכים בזה לדעתו של מר גורי. הממשלה הודיעה בהודעה פוליטית, מה היא השיטה בה תנהג בקשר לחינוך במחנות. ההודעה הזאת קבלה את אישור הכנסת, אבל כדי שההודעה הזאת תתגשם וכדי שלא ניתקל בשום מניעות מצד החוק, הכניסה הממשלה את התיקון הנ"ל.

התיקון הנ"ל הוצע לפנינו כחוק, ואני

מתנגד בכל תוקף לכל תיקון בענין זה. התיקון הוא פשוט מאוד, וחשבתי כי יקח סאתנו רק עשרה רגעים. הענין, מבחינה עקרונית,

הובא כבר לכנסת ונתקבלה הסכמה לכך. הניסוח הזה ברור, והוא תנאי לכל סידור במחנות. לתיקון זה יכול להתנגד רק מי שעומד

בתוקף על כך שהזרמים יתקיימו. אם הגב' פרסיץ עומדת בתוקף על כך שהזרמים יתקיימו במחנות, אני מבין שהיא תעשה נסיונות

להמשיך בענין זה. אבל, אם השיטה היא שלא תהיה הרשמה, הרי זה ענין פשוט ביותר. אני מציע לא להתעכב על דברים אחרים, אלא לדון

לעצם הענין.

היו"ר ש. פרסיץ:

אילמלא הייתי מעונינת במסטר הזרמים

במחנות, לא הייתי מתמרת. אותם

הדברים שאמרתי היום. כהנא, איני משנה כל כך מהר את דעתי, ובענין החינוך בפרט. יו, הצבעתי בעד הודעת הממשלה, ואיני באה לערער על כך. ברצוני לשאול רק שאלה פשוטה: הודעת הממשלה

היתה קטורה בחוק חינוך חובה, וסר ורהפטיב מצא לנסון להציע את התיקון הזה, מפני שהודעת הממשלה היתה כושלת על חוק חינוך חובה. איני מערערת על הודעת הממשלה, ואל תחשוד בכישרים, כה דינבורג. אני שואלת דבר אחד: בעוד עשרה ימים תחול כל הפרוצידורה הקבועה בחוק לימוד גם על על כל סעיפיו המחנות, ואנו הרי חפצים להמנע מכל הפרוצידורה הזאת במחנות. אולי צריך להכניס לכאן תיקון האומר, כי כל הפרוצידורה אשר קיימת לגבי כל הארץ, לא תקיימם במחנות העולים?

י. גורי: סעיף 16 של חוק לימוד חובה אומר:

"תקנו על חוק זה חוק מיום כרמון

ברטומות; אולם במקומה שבין אותו יום ובין יום י"ג בניסן ת"ש י יבוצעו הוראות חוק זה רק במידה שיקבע השר באו שיפורטם ברטומות." החוק קבל תוקף מיום שפורטם ברטומות, אבל לשר היתה שהות עד 31 במרס לא לבצע חלקים מסויימים מהחוק ואף לא לבצע את החוק כולו, מ-1 באפריל החוק צריך להיות מבוצע על כל סעיפיו, והנה, אם לא יבוצע, אז אפשר לתבוע לדין את הממשלה. לפי חוק לימוד חובה, אם ב-1 באפריל יפתחו בתי-הספר במחנות לא לפי הזרמים, יוכלו לתבוע את הממשלה לדין. מטרת התיקון היא - הממשלה רוצה להבטיח את עצמה שלא יתבעו אותה לדין. מכאן ואילך אין כל הבדל בין המצב בתי-הספר שבמחנות לבין המצב של בתי הספר בכל הארץ. הענין שאנן דניס בו כרגע, יש לו רק מטרה אחת: קריאה שניה של התיקון, לאחר הויכוח שהיה בקריאה ראשונה בכנסת. אני מציע לוועדה לדון על התיקון הזה בלבד.

ד. כהן: בתיקון זה חסרה הגדרת המושג "מחנות".

אני מציעה להכניס הגדרה כזאת:

"מחנות, פירושו, ריכוז עולים. איני מסתירה מכם כי ברצוני להרחיב את הסיווג שאתם מאיעים גם על ריכוזי עולים, ז.א. על אנשים אשר באו ארצה מ-15 במאי 1948.

א. הכרמלי: הגב' כהן מבקשת להגדיר את המוטג -

מחנה עולים. אנו יודעים על רשימת

של מחנות העולים הקיימים בהם נתונים העולים במצב מטוריים.

אני מציע לצרף לחוק את רשימת המחנות, ולא לפרט ביחס לכל

עולה את התקופה שהוא נמצא בארץ, כי זה ימנע את העניין.

ישנו חוק של לימוד חובה אשר נתקבל

בכנסת ונמסר לידי השר לביצוע, והביצוע נקבע ל-31 במרס.

אם הממשלה תראה כי לא תוכל לבצע את החוק ב-31 במרס, בלי

כל ספק שתבוא אלינו בהצעת תיקון. כל זמן שהממשלה לא באה

אללנו בהצעת תיקון, כל מה שחל על כל הארץ, חל גם על המחנות,

מלבד התיקון הנ"ל. נאמין יותר שהעניין עומד לביצוע, מאשר

נתחיל לפקפק בו. הובאה לפנינו הצעת תיקון, בדיון בה: אם נתקבל,

מוטב, אם לא, תהיה הסתייגות ונעבירה לקריאה שניה בכנסת.

א. רזיאל-נאור: האם נכון הדבר שיש שעור של 10 ימים

בין קבלת ההחלטה לבין פרסומה ברשומות?

אני אתמוך בהצעתה של הגב' כהן ואדרוש

להוסיף אחרי המלים: "מחנות עולים", גם את המלים: "ריכוזי עולים".

אם קבלנו את התיקון הזה בכנסת, הרי קבלנו מתוך הבנה והסכמה

שהעולים אינם יכולים להדתם לכל המחשבה שהשתררה אצלנו בקשר

עם זוק הזרמים. אם העולים עזבו את מחנה עין-שמר, למשל,

ועברו לגור ביישוב של צריפונים, אין זה קובע עוד שיש להם

כבר "הקבירות הפוליטית והמחשבתית" הזאת אשר יצרה את הזרמים.

אם אדם יושב במחנה, הוא זקוק לחינוך כללי, בשבוע הבא כשיבור

לגור לכפר נטוש, הוא כבר מסוגל לקבל את כל התיאוריה של

הזרמים? על כן, ההגדרה שהגב' כהן הציעה, טובה מאוד ואתמוך

בה בכל לבי.

ע.ע.

ועדת החינוך
21.3.50

ע.א.מ.פ.: אם המציעות סבורות כי חברי הכנסת הם תמימים בצורה כזאת שיפלו בפח, אינן אלא טועות. אם הן רוצות להכניס תיקון ביחס לריכוזי העולים, הן יכולות להציע הצעת תיקון נוספת ולאמר כי אותו הסדר שהכנסת קבעה לגבי מחנות העולים, יחול על כל העולים הן חסר השנים הראשונות להיותם בארץ.

אני מקבל את הצעתה של הגב' בהן להכניס לחוק את ההגדרה על מחנה עולים. הנה מציע הח' סמילצקי להגדיר את המושג "מחנה עולים" כך: "מחנות עולים, פידוסו, מחנות עולים שאינם שיכוני קבע ואשר רשימתם תפורסם מיד פעם בפעם ברשומות".

היו"ר ש. פרסיץ: הצעת התיקון לחוק לימוד חובה אומרת:

"(ג)(1) הוראות טעיפיים קטנים (א) ו-(ב)

לא יחולו לגבי מחנות מעבר לעולים.

(2) השר רשאי לקבוע בתקנות סדרי

לימוד במחנות מעבר לעולים".

בסעיף 15 של חוק לימוד חובה כתוב:

"השר ממנה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות

בכל ענין הנוגע לביצועו".

לו כוונת טעיף זה היתה לאותן התקנות ולאותם הסדרים, לא היה

צורך להוסיף את התיקון בסעיף (ג)(2). מבמת התיקון היא, כי

השר רשאי לקבוע תקנות סדרי לימוד מיוחדות למחנות מעבר

לעולים, אני מציעה למחוק את כל הסעיף (ג)(2) של הצעת התיקון

לחוק לימוד חובה.

מר גורי חפץ להשיק את הרוח ואמר

כי מה שיהיה עם כל ישראל, יהיה עם רבי ישראל; מה שיהיה

עם כל הארץ, יהיה עם מחנות העולים. אבל, לא כך גרסה הממשלה.

בקשר עם המחנות פרסמה הממשלה הודעה מסויימת בקשר למדיניות

שלה בענין החינוך והתקינה תקנות מיוחדות אשר צריכות להיות מבוצעות תוך ימים מספר. אני מציעה להסתפק רק בסעיף הראשון של תיקון חוק לימוד חובה האומר: "בסוף סעיף 10 יזוסף סעיף קטן זה: הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) לא יחולו לגבי מחנות מעבר לעולים". שאר הדברים אינם נוגעים לביצוע החוק ורק יסבכו אותו.

י. גורי: פה יכולות להיות שתי גישות: גישה אחת של הגב' פרסיץ, שצריך לעבור על החוק ולבחון אותו על כל סעיפיו ולראות אם לא טמונים מוקשים היכולים להתפוצץ ברגע ידוע. אם נקבל את הגישה הזאת, לא אסתפק בשתיים-שלושה הצעות שהציעה הגב' פרסיץ. ברגע שקבל את הגישה הזאת אראה חובה לעצמי לקרוא את החוק כולו ולבחון באיזו מידה הוא מתאים למחנות. הגישה השניה היא, להסתפק בקריאה שניה לגבי התיקון שהוצע ע"י הממשלה, לאשר אותו, או לא לאשר אותו, או גם להציע תיקונים נוספים, אך אין זאת אומרת בדיקת החוק מחדש.

אני שולל את הגישה הזאת של בדיקת החוק מחדש. בשיקת החוק מחדש יחייב אותנו בדיונים ממושכים לכמה ישיבות. אני יודע מה זה דיון בחוק: יש לנו נסיון מכך לא רק מהדיון בחוק זה. בטוחני שאם נקבל את הגישה של הגב' פרסיץ, הענין יעסיק אותנו חדשים וישיבות רבות ולא נוכל למלא את התפקיד המוטל עלינו. אילו הגב' פרסיץ היתה מבישה לנו בכתב את/התיקונים שהיא מציעה לחוק, הייתי מביע את דעתי ביחס לכל הצעה והצעה. אבל, איני מציע לעבור על החוק על כל סעיפיו, אני מציע לדון רק על הצעת התיקון שהובאה ע"י הממשלה, ועל כל הצעת תיקון אחרת שתוגש לנו בכתב ע"י אחד מחברי הועדה. איני מסוגל לדון בישיבה זו על הצעה שלא

ע.ע.

ועדת החינוך
21.3.50

הוגשה בכתב. מונחת לפנינו הצעה בכתב ועלינו לדון בה. נתבקשנו לקיים את הקריאה השניה היום ולא לדחות יותר, כדי לא להעמיד את המטלה במצב לא נוח, וב-1 באפריל תוכל להתבע לדין על כך שאינה מקיימת את הזרמים במחנות.

ד. כהן:

אני מסכימה לדברי גורי, שאיננו

יכולים לעבור עכשיו על החוק ולראות

באיזו מידה הוא מתאים למחנות. כולנו שמחים על כך שכלפי המחנות מבטלים את מטאל ההורים וכוסרים את החינוך ליד המטלה. זהו הישג גדול ואולי יביא לרביזיה של כל הדברים. אני חושבת כי עלינו לדון על המסגרת הטובת לפנינו, מבלי להתעמק יותר מדי.

אני מסכימה לכך שכל הצעת תיקון

צריכה להיות מוגשת בכתב. כאשר הביאו לנו בתחילה את הצעת חוק לימוד חובה, דנו ביחס לכל סעיף, היו הסתייגויות והגענו לירי נוסח מוטכם. מונחת לפנינו הצעת תיקון ביחס לחינוך במחנות העולים, אנו יכולים להציע הצעות תיקון שונות, והדבר יוכרע ברוב דעות.

היו"ר ש. פרסיץ:

ישנה הצעה של מר גורי לקבל את כל

ההצעות בכתב, אנו יכולים לכתוב היום

את ההצעות ולהגישן לישיבה שתקיים מחר.

קבלנו את חוק לימוד חובה לאחר עבודה

קשה מאוד, אולם נתברר לנו כי עשינו שגיאות רבות המתנקמות בנו עכשיו. לא הייתי מציעה שנעשה גם בחוק זה אותם הדברים שעשינו בחוק לימוד חובה. אני כמפקדת ביציאות הדברים, לקטור את חוק הלימוד במחנות ע"י תיקון בחוק זה. הייתי מסתפקת לכתוב ארבעה-חמשה משפטים בקטר לחינוך חובה במחנות, ולא לקטור אותו בחוק זה המלא מוקטים.

ב.צ. דינבורג: בוועדת הכנסת הוחלט כי שינויים שלא

דובר עליהם בקריאה ראשונה, אין

הועדה יכולה לקבלם בקריאה שניה. לכן, אם תהיינה הצעות
תיקון נוספות, אין דרך אחרת מאשר להכניסן כהצעות נפרדות
לתיקון חוק לימוד חובה.

מר וילקנפלד: בקשר לשאלתה של הגב' רוזאל-נאור,

חוק שנתקבל בכנסת צריך להתפרסם

ברשומות תוך עשרה ימים מיום שנתקבל. אפשר לפרסם את החוק
גם יותר מוקדם. בדרך כלל, החוק נכנס לתוקפו מיום פרסומו,
אלא אם נאמר בפירוש אחרת בגוף החוק.

ביחס לשאלה, מדוע יש צורך בפיסקא

השניה של הצעת התיקון. לפי הצעת התיקון "השר רשאי לקבוע
בתקנות סדרי לימוד במחנות מעבר לעולים". נכון שבסוף החוק
ישנו סעיף כללי האומר כי השר מטונה על ביצוע החוק ורשאי
להתקין תקנות בכל דבר הנוגע בביצועו. הנוסחה הזאת היא
כללית, שגרתית וקשה להשתמש בה לצורך דברים ספציפיים.

סעיף 10 של חוק לימוד חובה אומר

סדרי החינוך במחנות יהיו לפי זרמים. בא חלק ראשון של
סעיף קטן ג' ואומר: "הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) לא
יחולו לגבי מחנות מעבר לעולים". ע"כ נוצר לגבי מחנות
העולים חלל שעד עכשיו היה מלא ע"י מספר הזרמים, ז.א.
ע"י תכנון של סעיף 10. את החלל הזה צריך למלא, והחלק השני
של הצעת התיקון האומרת כי "השר רשאי לקבוע בתקנות סדרי
לימוד במחנות מעבר לעולים", בא למלא את החלל הנוצר ע"י
ביטול סעיף 10, כלומר, את סדרי הזרמים במחנות. זוהי מטרתו
של החלק השני בהצעת התיקון. במקום סדרי לימוד לפי זרמים
הקבועים בסעיף 10, יקבעו סדרי לימוד אחרים לפי תקנות השר.

עכשיו לגבי תיקונים אחרים. בחוק

לימוד חובה בכללותו, נתבררו בסרוצת הזמן כמה דברים.
 נתברר כי טלכתחילה נעשו טעויות, ומטבעם יל בני-אדם לעשות
 טעויות. אני מניח שבסרוצת הזמן - אולי בעתיד הקרוב ביותר -
 תובא לכנסת הצעה אשר תכיל מספר תיקונים לחוק זה במסגרת
 וונים. ההצעה המונחת לפניכם היא דבר מצומצם ומפציפי. ענינו
 הוא אחד בלבד - ביטול הזרמים במחנות העולים. לפי סדרי
 הדיונים בכנסת ובוועדות מותר, כמובן, לוועדה בשלב הדיונים
 להציע שינויים בתיקונים ולקיים דיונים במטריה שהיא המטריה
 של ההצעה. המטריה של ההצעה הזאת היא - ביטול סדרי הזרמים
 במחנות. אם הגב' פרסיץ חושבת כי חוק לימוד חובה זרוע מוקסים
 וכדאי לסלק אותם, זה ענין להצעה נפרדת, ואי-אפשר לעשות זאת
 אגב דיון בהצעה מצומצמת זו.

ביחס להצעתו של מר הכרמלי, לצרף

את רשימת המחנות, מבחינה מספסית תיאורטית, נדמה לי שיש
 להשאיר כאן גמישות. הסידור המוצע אינו לתקופה קצרה - אני
 מניח שעוד הרבה שנים תתקיים עליה - ואין לעשות את הענין
 נוקשה ע"י קביעת רשימה.

הצעתה של הגב' כגן באה בעני אספקטים.

ישנה ביקורת על כך שאין הגדרה למושג "מחנות עולים", וישנה
 הצעה אלטרנטיבית. לגבי החלק הראשון, במובח "ריכוזי עולים"
 אין יותר דיוק מאשר במובח "מחנות מעבר לעולים". מבחינת
 הדיוק המספטי, שני המונחים האלה מצטיינים באותה מידה של
 דיוק מספטי. הצעתה של הגב' כהן, מבחינת התוכן, טובה מההצעה
 המוצעת לפנינו, וזוהי שאלה לדיון והכרעה של הוועדה. המושג
 "ריכוזי עולים" הוא בהיקפו הרבה יותר רחב מהמושג "מחנות
 מעבר לעולים". איני חושב שמבחינת הדיוק המספטי אפשר להגיע
 להגדרה יותר מדוייקת.

הגב' כהן הכניסה חוספת האומרת, כי

עולה נחשב כל אדם אשר הגיע ארצה בתאריך כסויים. אני מבין

שהתיקון הזה נחוץ אם מתקבלת הצעתה של הגב' כהן, להרחיב את התיקון המוצע גם על ריכוזי עולים. אם אנו אומרים כי ריכוז עולים הוא גם כפר נטוש בו מרוכזים עולים, העולים יכולים לשבת במקום גם מספר שנים וימשיכו להיקרא עולים. אם אנו אומרים מחנה עולים, ענין העולה הוסדר מעצמו; עולה הוא אדם אשר בא ארצה, נכנס למקום מסויים המסדר בין העליה לבין המקום שעליו הוא מתישב ישיבת קבע. כל זמן שהוא יושב בתחנת ביניים זו, הוא נקרא בשם עולה, אפילו אם הוא יושב שם שנה וחצי. כאשר יצא מסם, לא יהיה עולה, לצורך החוק. ההבדל הוא כאן הבדל עניני שיצטרכו להחליט עליו. קיימת אפשרות לאמר כי מחנה עולים, פירושו, מחנה שהוכרז עליו בצו או בתקנות ע"י השר. אם כך יכתב, פירושו של הדבר, כי לאחר שנתפרסם החוק, אין מחנות עולים בארץ; הפיכתו של איזה שהוא מקום למחנה מותנה בסתן צו, והיקפם של מחנות אלה יהיה כהיקף הצוים שיוציא השר. אם נקבל את תוכן ההצעה שהצעת האומרת: מחנה, פירושו, תחנת ביניים המסדרת בין העולה לבין מקום הקבע שלו, הרי השאלה היא עובדתית, ואינה סותנית בצו נוסף של מי שהוא.

ד. נצד: לכולנו ברור כי הבעיה העומדת כעת

לפנינו היא - סידור החינוך בין אותם הילדים ^{שהוריהם} חיים עוד בתנאי חיים לא עצמאיים: הם תלויים באופן יחסי; אין להם מקום פרנסה; הם מקבלים סידור מסותף, גרגון מסותף ואוכל מסותף.

בזמן האחרון נכנסה לתוך חיינו הגדרה נוספת למחנות עולים - מחנות מעבר לעולים, ואיני מבינה זאת. טאמתי קבענו כי שיכון של צריפים בארץ הוא שיכון ארעי. בשיכוני העולים חיים העולים חיים עצמאיים מטלהם, הם אינם נפלים מאתנה ודינם כדין כל תושבי הארץ. על כן, אני מציעה להוציא את המלה "מעבר" מהמונח "מחנות

עולים", כי תיקון זה אינו חל עליהם. התיקון המוצע חל רק לגבי מחנות העולים.

פ. אילנית: הצעתה של הגב' פרסיץ לעשות כתיקון החוק שהציעה הממשלה, חוק נפרד, אינה יכולה להתקבל כבחייבה חוקית.

סיעתנו תגן על הפרק הרביעי של חוק חינוך חובה שטמו "זכות הורים לבחור בזמן סוכר". אני מצביע נגד תיקון הממשלה ואציע השארת הפרק הרביעי של חוק ליסוד חובה. בתור הסתייגות על הצעת הממשלה, אכניס הצעות בצורת תוספת להצעת התיקון של הממשלה, אשר בין השאר עומדת על קיום כתות מעבר.

אני מתנגדת לכך שבחוק יהיה כתוב: מחנה מעבר לעולים. אני מציע לכתוב: מחנה עולים.

י. גורי: לפני שנצביע, אני רוצה לשאול את היועץ המשפטי: ישנן שתי מלים: מחנות, ומעבר. על מה הוא פניח את הדגש, על המלה - מעבר, או על המלה - מחנות? ישנם שיכונני ^{עולים} אשר אינם בגדר מחנות כי אם בגדר של שיכון מעבר, חיים עם באופן אינדבידואלי, כך שאין להכליל אותם בגדר מחנה. היועץ המשפטי חייב לאמר לנו כיצד יוכל להתפרט המונח המוצע לפנינו להצבעה, ולפי תשובתו אדע כיצד לכוון את ההצבעה.

אני מציע ליו"ר לנקט את הגב' אילנית להגיש את הצעותיה בכתב. אני חושש שאין לה טרחב כמיה גדול.

היו"ר ע. פרסיץ: לפני ההצבעה, אני רוצה ליהיה דבר אחד ברור: סעיף 15 של חוק ליסוד חובה אומר: השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין

הועדה לחינוך ותרבות
21.3.50

תקנות בכל ענין הנוגע לביצוע. בשאלת השאלה: לשם מה בא
סעיף (2) בהצעת התיקון האומר: "הער רשמי לקבוע בתקנות
סדרי לימוד במחנות מעבר לעולים"? כלום סעיף 15 של חוק
לימוד חובה אינו מכסה לחלוטין את סעיף (2) של הצעת התיקון?
האם אין כוונות אחרות בזה?

מר וילקפנלד: איני יכול לאמר דבר על כוונות.

אני יכול לאמר רק על דברים הכתובים.
בעיני קיים ספק רב מבחינה טכסטית, אם היד יכול בתוקף הסמכות
הכללית של סעיף 15 למלא את החלל הריק אשר נוצר לאחר שאנו
אומרים כי סעיף 10 אינו חל לגבי המחנות. היות ואני מניח כי
הכוונה כאן למלא את החלל שנוצר, צריך לאמר זאת בספורט, וזה
נאמר בסעיף (ג)(2).

מר גורי שואל אותי, היכן נקודת הכובד,

על המלה - מחנה, או על המלה - מעבר. נדמה לי כי השאלה כאן
איננה השאלה של נקודת הכובד על אחת משלוש המלהים המהוות את
המונח, השאלה היא - פירוש המונח בכללותו. הסעיף הזה, כפי
שהוא כתוב, אם הוא חלק מהחוק, הוא יוצא מתוך הנחה שבמציאות
שלנו קיים המונח של "מחנות מעבר לעולים" ואפשר בקלות לזהות
מקום, אם הוא מחנה מעבר לעולים לפי הכוונת המקובלת של המונח
הזה.

ומעתי מהגב' נצר כי לצירוף שלוש

המלהים הללו יש במציאות שלנו משמעות מיוחדת, ואין לה. אותה
משמעות שביחס אליה עומדים לבטל את הזרמים, אך כי שכתב את
המונח הזה, כתב זאת מתוך הנחה, שפחנה מעבר לעולים, משמעותו
במציאות הרגילה שלנו - תחנת ביניים, כפי שהגדרתי אותה.
אם זוהי כבר מטבע שיש לה משמעות אחרת, צריך להשתמש באותו
הצירוף שאליו מתכוונים.

ועדת החינוך
21.3.50

י. גורדי:
המטילה מסרה הודעה בכנסת. אילו
כללנו את ההודעה בחוק, יתכן שלא
היה צורך בפסקא (2). ככיון שההודעה לא נכללה בחוק,
פסקא (2) באה להשלים את החסר.

היו"ר ש. פרסיץ:
אעמיד להצבעה את ההצעות שנתקבלו.
הצעתי היא: בסוף סעיף 10 יוסיף
סעיף קטן האומר: "הוראות סעיפים קטנים (א) ו-ב' לא יחולו
לגבי מחנות, מחנות מעבר ושיכונני עולים". ולמחוק את סעיף
(2) של הצעת התיקון.

אחר-כך אויכות לצוא ההגדרות:

מחנות - ריכוזי עולים המוחזקים ע"י המוכנות.
מחנות מעבר - שיכון ארצי של העולים,
שיכוני עולים - ריכוז עולים בערים ובכפרים נמוסים ובכל
נקודת התישבות חדשה.

הצעת היסל הגב' הכבן היא:

"הוראות סעיפים קטנים (א) ו-ב' לא יחולו לגבי: (1) מחנות
עולים; (2) מחנות מעבר של עולים; (3) שיכוני עולים קבועים.
במסך 5 השנים הראסונות מזמן עליתם עליהם.

פ. ד. לונגסטדין:

לפי דעתו של היועץ המשפטי, טעיה (2) של התיקון בא לסלא חלל דיק. אם נכון הדבר, אנו מוכרחים לכתוב במקום "השר רשאי" - "השר קובע", אחרת, השר אינו מוכרח להוציא לפועל ויכול להנזע פקודות מסויימות. אני מבקש להסביר לי: למה נותנים לשר אפשרות להיות בקצב שבוצענו הוא מוציא לפועל, וברצונו, אינו מוציא לפועל. נכון יותר לכתוב כי מחובתו של השר להוציא את הפקודות.

מר וילסנפלד:

השאלה, אם השר רשאי לקבוע, או השר יקבע, חוזרת ונשנית בוועדות טובות ובשלבים טובים. אני רוצה לחזור טוב על מה שאני אומר, בדרך כלל, במקרים כאלה: מבחינה משפטית, החוק מעניק לסרים סמכויות לעשות דברים מסויימים. השר שאינו מסתמך בטמכויות אלה לטעם ביצוע התפקידים המוטלים עליו, אחראי אחריות ציבורית ופרלמנטרית על אי-מילוי תפקידו כשר, אבל החוק אינו מחייב שר להתקין תקנות. החוק אומר שהשר רשאי להתקין תקנות, שהשר רשאי להקים בתי-ספר. לא נאמר שהשר חייב להקים בתי ספר, אבל אם הוא לא יקים בתי-ספר, יביעו לו בכנסת אי-אמון. על כך שאינו מטלא את חובתו כשר החינוך והתרבות, מבחינה משפטית, זוהי הענקת סמכות. מבחינה פרלמנטרית, זוהי חובה למלא תפקיד של שר בתחום סמכותו. החוק הוא ענין שבין האזרח לבין השלטונות. ביחסים אלה יש לסרים ולשלטונות סמכויות. ביחסים שבין הכנסת ובין המשאלה, ישנן חובות על ביצוע דברים מסויימים. אי מילוי החובה הזאת הוא ענין לאחריות פרלמנטרית ולהבעת אי-אמון. הוא לא ענין להטלת חובה מפורטת בחוקים.

היו"ר ש. פרטיץ:

אם תתקבל הצעתי לטעיה 1, כמובן שהפיסקא השניה של התיקון צריך להשתנות, וצריך יהיה לאמר: "השר רשאי לקבוע בתקנות סדרי לימוד במחנות עולים, מחנות מעבר לעולים ובמחנות עולים."

מר וילקנפלד: אני מציע לכתוב בטעמים (1) ו-(2) של חיקון החוק במקום המלים: "מחנות מעבר לעולים" את המלים: "מחנות עולים", ולהוסיף סעיף קטן (3) אשר יכיל הגדרה למונח - מחנות עולים.
 לי היה נדמה כי צירוף שלוש המלים, כטי שכתוב בחוק, ברור ומוגדר. עכשיו נחברר לי כי אין הדבר כך. אני רוצה להביע את החשש כי צירוף שני המלים, מחנות עולים, אינו ברור די צרכו ולכן אני מציע להוסיף ווספת אשר תגדיר את המונח - מחנות עולים.

י. גורי: אני מציע לנסח את ההגדרה כך:
 מחנה עולים, פירושו, מחנה שהעולים שוהים בו עד להעברתם לשיכון עצמאי, גם אם השיכון העצמאי הוא שיכון ארצי ומעבר.

מ. ד. לורנשטיין: אני מציע להוסיף להגדרתו של מר גורי אחרי המלה "עצמאי" את המלים: "או חוץ מתחום המחנה". כידוע, ישנם מקרים שיושבים במחנות בצריף מיוחד ועובדים מחוץ למחנה.

י. גורי: נדמה לי כי בהצעתה של הגב' אילנית ישנם חלקים שלא נוכל להביאם לכנסת אפילו באורח הסתייגות. הממשלה מסרה הודעה לכנסת והכנסת קבלה לחשומת לב את הודעת הממשלה. היתה הצבעה ואישרו את חכנית הממשלה בנוגע לסידור החינוך במחנות. מותר לגב' אילנית להציע תוספת, אבל איננה יכולה להציע עכשיו בצורת הסתייגות דברים הנוגדים למה שהכנסת החליטה. אני מציע לברר זאת, כדי לא להיתקל בקשיים בכנסת עצמה. אני סבור כי הצעה של הגב' אילנית אינה יכולה לעמוד להצבעה. אני סבור כי/רק דברים נוספים אשר אינם נוגדים את מה שהכנסת החליטה. בהצעתה של הגב' אילנית כלולים דברים העומדים בניגוד למה שהכנסת אישרה.

כ. אילנית:
 הכנסת דחתה את ההצעות שלנו בתורת
 מדיניות כללית, אך לא דחתה את
 הצעותינו בצורת חוק. אני רשאי להגיד כי אני נוחת לשר
 רשות להוציא חקנות, בחנאי שהחקנות וכלולנה את המעיפים
 שהצעתי.

א. לנקין:
 ההסתייגות של הגב' אילנית מתנגדות
 לא רק להכרזת המשלה, אלא לסעיף 1
 של הצעת התיקון. בהצעת התיקון כתוב כי מבטלים את מעיפים
 קמנים (א) ו-(ב), והגב' אילנית מכניסה אותם מחדש.

היו"ר ש. פרסיץ:
 גם לי נדמה כי אי-אפשר להביא את
 ההסתייגות של הגב' אילנית, אך
 היא רשאי לברר זאת.

פ. אילנית:
 אני חושבת כי הזכר הנשום ביותר הוא
 למסור את השאלה לבירור בוועדת הכנסת.

י. גורי:
 אני מציע שהיו"ר חברר את הפרוצידורה
 הפרלמנטרית.

היו"ר ש. פרסיץ:
 אעמיד להצבעה את הצעת התיקון שלי,
 באירוק התיקון של הגב' כהן. הגב'
 רזיאל מצטרפת להצעתי.

הצעת הגב' פרסיץ-כהן-רזיאל לא נתקבלה

הסתייגות לגב' פרסיץ
 לגב' רזיאל
 לגב' כהן

ועדה החינוך
21.3.50

ע.ע.

אני מבקש מהיו"ר להווייך לנשיאות
שאשרנו את הצעת התיקון.

י. גורי:

היחה הצעה למחוק בהצעת התיקון את
המלה "מעבר".

היו"ר ש. פרסיץ:

ההצעה נתקבלה

ה צ ב ע ה

בעד התיקון לחוק לימוד חובה חש"י - 1950 - רוב
נגד - מינות

הצעת התיקון נתקבלה

ביחס למירוש המונח "מהנה עוליים",
אני מציע שהפירוש יהיה כפי שהוצע

מר וילקנפלד:

ע"י מר גורי. לצערי, אין בידי ברגע זה הנוסח המשפטי
המדוייק, אני רוצה גם להוועץ עם הבלשן של משרד המשפטים,
לכן, אני מציע להצביע על תוכן הפירוש, ועל הניסוח המדוייק
נצביע מחר.

אני רוצה להזכיר לחברי הועדה כי
בשעת הדיון על חוק לימוד חובה,

י. גורי:

הצבענו כמה פעמים על עצם התוכן, והשארנו ליועצים את
הנוסח המשפטי.

אולי אמשו ללכת בדרך זו שעכשיו
יקבעו את תוכן ההגדרה, ואח"כ

מר וילקנפלד:

אשב עם היו"ר הועדה ועודי-חבר או שנים
כדי לגמור את הנוסח הסופי, בהתאם לתוכן אשר יתקבל עכשיו.

ע.ע.

ועדה החינוך
21.3.50

היו"ר ש. פרסיץ: אני מציעה לקבוע את תוכן ההגדרה
באורה לז: מחנות עולים, פירושם,
ריכוזי עולים, בהם מוחזקיה העולים עד העברתם לשיכון
ארעי או לשיכון קבע.

י. גורי: אני מוכן לקבל חלק מהצעתה של
הגב' פרסיץ. אני מציע לנסח כך:
מחנה עולים, פירושו, מקום שהעולים שוהים בו עד להעברתם
לשיכון עצמאי, ארעי או קבע.

ה צ ב ע ה

תוכן ההגדרה, כפי שהוצע ע"י מר גורי נתקבל פה אחד.